

28. september 2018

**Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10**Mail: Lforebyggelseskontoret@jm.dk.

Sagsnr. 2017-186-0017

Høring over udkast til forslag til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet

Red Barnet takker for muligheden for at afgive høringssvar til lovforslaget. Vi har i vores svar efter aftale lagt os op ad Børnerådets høringssvar.

Red Barnet er generelt meget bekymret over indførelsen af et ungdomskriminalitetsnævn. Henvisningen af sager til ungdomskriminalitetsnævnet beror på den præmis, at barnet/den unge har begået personfarlig eller anden alvorlig kriminalitet. Uskyldsformodningen er dermed tilsidesat. Dette udhuler lovforslagets gentagne forsikringer om, at der ikke er tale om et strafferetligt system. Barnet/den unge vil opleve det som et strafferetligt system, og det nye system risikerer derfor at få store kontraproduktive konsekvenser. Forskningen dokumenterer således at kontakten til en strafferetlig instans øger risikoen for at barnet identificerer sig selv som kriminel og dette vil føre til mere kriminalitet i målgruppen – ikke mindre.

Herudover har det nye system unægteligt store ligheder med det eksisterende, både ift. typerne af foranstaltninger og kommunens forarbejde i form af undersøgelser af barnet/den unge. Den helt grundlæggende forskel med oprettelsen af ungdomskriminalitetsnævnet er, at det nu er barnet/den unges påståede kriminelle adfærd, som er i fokus, da denne er udgangspunktet for visiteringen til nævnet. De 10-14-årige henvises til nævnet på mistanke om kriminalitet, mens de 15-17-årige unge alene får deres sag behandlet i nævnet, hvis de er dømt skyldige. Begge grupper har brug for, at fokus holdes på deres særlige behov, herunder at deres sociale og kognitive intelligensniveau tages i betragtning.

Nævnets sammensætning og rolle har store ligheder med en domstol. Dog med den forskel at barnet eller den unge ikke tildeles samme rettigheder som ved en domstol, hvorved der sker en forringelse af barnets retssikkerhed. Dermed er der tale om en dobbelt forringelse for barnet/den unge og en potentiel krænkelse af barnets rettigheder efter Børnekonventionens artikel 40 (3) (b) og (4) for børn mistænkt, anklaget eller dømt for kriminalitet. Red Barnet henviser endvidere til Europarådets retningslinjer for børnevenlig retspleje afsnit E, punkt 2 om iagttagelse af retssikkerhedsprincipper, også når der er tale om udenretslige procedurer.

Red Barnet anerkender, at der er en gruppe børn og unge, som den hidtidige indsats tilsyneladende ikke har slået til overfor. I forslaget er der fokus på opdragende indsatser. Red Barnet savner dokumentation for, at disse indsatser vil virke. I de år det nuværende system har fungeret, er

ungdomskriminaliteten faldet drastisk. Hvor er dokumentationen for, at dette nye system vil virke forebyggende og mindske recidiv blandt de mest udsatte børn og unge?

Red Barnet stiller spørgsmålstejn ved, hvorvidt Politiet og dommerstanden har den rette erfaring til at vurdere, hvilken indsats, der vil virke. Det er dokumenteret, at hovedparten af de børn og unge, som begår kriminalitet, er udsatte, sårbare og psykisk syge, og det bekymrer derfor Red Barnet, at der oprettes ungdomskriminalitetsnævn, som først og fremmest fokuserer på den kriminelle adfærd, ikke på hele barnet/den unge og dennes livssituation. Med kun én repræsentant fra kommunen i nævnet, frygter vi, at nævnet vælger at se bort fra den indstilling, kommunen kommer med på baggrund af den ungefaglige undersøgelse. De sociale myndigheder har langt bedre forudsætninger for at tilrettelægge den bedste helhedsorienterede indsats og har typisk en bedre indsigt i det enkelte barns historik og særlige behov. Der er risiko for, at den store viden om indsatser, der virker, går tabt, hvis ikke kommunernes repræsentanter gives øget indflydelse i ungdomskriminalitetsnævnet. Kommunernes handlemuligheder og opfølgning i forhold til de mest udsatte børn og unge skal styrkes, ikke svækkes som de bliver i det nye system.

10 til 11-årige børn som udgangspunkt ikke anbringes på en sikret institution, langt fra deres familier og netværk. Det er en meget indgribende foranstaltning for et barn. Unge børn har et helt andet omsorgs- og nærhedsbehov, end der kan skabes under en frihedsberøvelse, hvor barnet videoovervåges, låses inde om natten, og har særdeles begrænset adgang til nærmeste netværk m.v. Det er skadeligt for et barn, som stadig er så påvirkeligt i kraft af udviklingsniveauet i den alder. Red Barnet mener ikke, at det tilstrækkeligt tilgodeser Børnekonventionens artikel 37 (c), som beskriver, at der skal tages hensyn til aldersmæssige behov.

Det er ligeledes en voldsom oplevelse, at stå foran et nævn i form af en dommer, en politirepræsentant og en kommunerepræsentant. Hensigten med at skulle møde op i nævnet er, at barnet herigennem skal forstå konsekvensen af sine kriminelle handlinger. Det er veldokumenteret at denne form for afskrækkende konfrontationer virker stik imod hensigten. Her bør proportionalitetsprincippet anvendes, og den mindst indgribende form vælges.

Oprettelsen af et ungdomskriminalitetsnævn og det deraf følgende store apparat virker som et meget omfattende og ressourcekrævende tiltag for at nå en lille gruppe af børn og unge. Øget behandlingstid kan blive realiteten, når der i forslaget indføres et ekstra organ i forløbet. Børn og unge lider under ventetid, og der skal sikres en så hurtig sagsbehandling som mulig, dog uden at gå på kompromis med retssikkerheden. Når der oprettes et nævn i hver politikreds, er der endvidere risiko for forskelligartet behandling og skævvridning, hvor nogle kredse har mange sager og andre har meget få.

Endvidere er det for Red Barnet uforståeligt, at Børnekonventionen ikke nævnes i materialet et eneste sted.

Red Barnet er klar over, at ændringen vil blive gennemført, da der er politisk flertal for lovforslaget. Vi ønsker derfor at understrege forbedringsmuligheder for lovforslaget, som kan findes i punktform bagerst i dokumentet.

Kapitel 1

§ 1

Kriminalforsorgens rolle er at sikre, at domstolenes domme bliver fuldbyrdet. Indførelsen af en ungekriminalforsorg bestyrker derfor indtrykket af, at der er tale om et strafferetligt system. Erfaringen med individuelle forebyggende indsatser for børn og unge ligger hos kommunernes sagsbehandlere. Denne erfaring bør ikke gå tabt. Kommunernes sagsbehandlere bør derfor få en mere fremtrædende rolle i dette system.

Kapitel 2

Nævnets sammensætning mm.

Red Barnet er uforstående overfor, hvorfor det udelukkende er de dommere, der har med de 10-11-årige at gøre, der skal gennemgå efteruddannelse. De 12-14-årige er også en målgruppe som dommerne ikke tidligere har haft med at gøre. Vi vil derfor understrege, at 10-14-årige har ret til at blive mødt af en fagperson, der har erfaringen, efteruddannelsen og den børnefaglige kompetence, for på den måde at sikre de bedst mulige rammer for mødet. Efteruddannelsen bør derfor udvides til at omfatte alle dommere, der har med 10-14-årige at gøre. Såvel som repræsentanterne fra Politiet og kommunen, da der ikke er garanti for, at disse to har en børnefaglig baggrund af tilstrækkelig tyngde. Derudover lægges der op til, at en børnesagkyndig yder bistand til nævnet i sagerne, der vedrører 10-14-årige, men den børnesagkyndige har ikke stemmeret. Red Barnet mener, den børnesagkyndige bør have stemmeret grundet sin særlige viden og erfaring.

Hvad angår de 15-17-årige, er de også børn, og nævnet vil uden tvivl drage gavn af deltagelse af en børnesagkyndig. Derfor bør der også indgå en børnesagkyndig i behandlingen af sager for denne målgruppe.

Når nævnets flertal udgøres af en dommer og en repræsentant for Politiet, sender det et klart signal om det overvejende fokus for sanktionerne rettet mod barnet eller den unge. Det er tydeligt, at barnet eller den unge er antaget som kriminel, og dette er som tidligere nævnt meget problematisk. At det er Politiet, der stiller sekretariatsbistand til rådighed for nævnet, underbygger ikke nævnets uafhængighed. Det bør derfor ændres.

§ 10 Henvisning af sager til nævnet

Når domstolene alene henviser 15-17-årige, der er dømt for kriminalitet til ungdomskriminalitetsnævnet, bestyrker det indtrykket af, at de 10-14-årige, som behandles i nævnet ligeledes betragtes som skyldige – uden rettergang. Det fremgår ikke klart, hvad Retten skal lægge vægt på i forbindelse med de forudgående overvejelser om henvisning af dømte 15-17-årige. Dermed risikeres vilkårlig henvisning.

§ 12 Straksreaktion

Med indførelsen af dette nye begreb bør følge en forpligtelse til at tænke et udviklingsmæssigt sigte før det opdragende sigte, ikke omvendt som angivet i bemærkningerne til bestemmelsen. At barnet med straksreaktionen bringes til at forstå konsekvenserne af sine handlinger er ikke givet, da børn herunder også mange af de ældre børn ikke er i stand til at konsekvensberegne på samme måde som voksne. Flere af børnene kan endvidere forventes at have nedsat psykisk funktionsevne med deraf følgende nedsat konsekvensberegning.

Det er beundringsværdigt at der tænkes i genoprettende ret, men Red Barnet vil understrege, at det er afgørende, at børnene og de unge gives samme vilkår efter arbejdsmiljøloven som andre børn ift. at udføre arbejde med henblik på at genoprette skader med videre, så der ikke sker forskelsbehandling med risiko for barnet.

§ 13 Forbedringsforløb

Dette nye begreb indeholder en bred vifte af tiltag. I lovforslagets bemærkninger er det tydeligt, at målgruppen ofte er udsatte børn og unge med behov for særlig støtte. Red Barnet mener derfor, det er helt afgørende, at det er disse behov, der tages udgangspunkt i, når et forbedringsforløb tilrettelægges, så barnets trivsel og udvikling kan genskabes.

Red Barnet mener, at et forbedringsforløb på 4 år for et 10-årigt barn ikke er proportionalt og for langvarigt. Der bør udelukkende anvendes forløb af op til 2 års varighed, som efter stk. 1, 1. pkt., ligesom for de 12-14-årige. Det er ikke rimeligt, at mindre børn kan tildeles et længere forbedringsforløb end de ældre.

Tildeling af en kontaktperson er altid en god ide, så barnet eller den unge har en voksen, som han eller hun kan gå til for vejledning og orientering.

Hvad angår muligheden for praktikforløb efter stk. 1, nr. 8 bør der fastsættes en aldersgrænse, så 10-12-årige ikke sættes til arbejde, som de bør være beskyttet imod.

§ 15 og 16 de delvist lukkede, sikrede institutioner mfl.

Lovforslaget skal ses i tæt sammenhæng med, at der samtidig indføres omfattende ændringer på servicelovens bestemmelser for de delvist lukkede og sikrede institutioner, som herefter vil fremstå langt mere fængselslignende. Vi henviser til vores høringssvar på ændringerne til serviceloven, lov om voksenansvar mm.

§ 25 Sagsbehandlingstid

Red Barnet frygter, at det ekstra led, som Ungdomskriminalitetsnævnet udgør, vil føre til forlænget sagsbehandlingstid.

§ 27 Kommunens henvisning straks efter dom eller efter afsoning

Red Barnet mener, det er stigmatiserende, at den 15-17-årige efter endt afsoning skal møde i ungdomskriminalitetsnævnet. Efter afsoning må den unge betragtes som havende afsonet sin straf og kan herefter ikke længere være mistænkt eller på anden måde høre til nævnets målgruppe.

Beslutninger om støtte til den unge bør træffes af kommunen i stedet.

§ 28 Indkaldelse til møde

Denne bestemmelse om indkaldelse til møde hænger sammen med mødepligten efter § 37 på en sådan måde, at det er helt afgørende, at barnet/den unge ikke straffes for forældres eventuelle manglende orientering af barnet/den unge om indkaldelsen. Det er ikke nødvendigvis sådan, at alle børn og unge har adgang til familiens postkasse og dermed kan indkaldelsen ikke garanteres at være meddelt barnet eller den unge. Nævnet må derfor tilføje dette som et opmærksomhedspunkt, så forældrenes adfærd ikke kommer barnet/den unge til skade.

§ 29 Ungefaglig undersøgelse

Red Barnet mener, at betegnelsen "ungefaglig undersøgelse" er uhensigtsmæssig. Da der reelt er tale om en undersøgelse identisk med en børnefaglig undersøgelse efter serviceloven, bør den også kaldes det. Endvidere er det misvisende af kalde det en ungefaglig undersøgelse, når nogle af børnene er 10-12 år og ikke kan betegnes unge.

§ 31 Udarbejdelse af den ungefaglige undersøgelse

Det er angivet, at hvis barnet er psykisk eller fysisk sygt, kan kommunen undlade at høre det. Red Barnet vil understrege, at i tilfælde af at barnet/den unge psykisk syg, bør nævnet ikke træffe afgørelse, men henvise tilbage til kommunen eller alternativt til psykiatrien. Fokus på kriminel adfærd må ikke overskygge barnets/den unges behov for støtte fra det relevante fagområde.

§ 38 Barnet eller den unge udebliver fra eller forlader nævnsmødet

Red Barnet mener ikke, det er hensigtsmæssigt, at børn og unge skal hentes af Politiet, hvis de forlader eller udebliver fra nævnsmødet. Det er voldsomt at skulle møde op foran et nævn og deltage i et møde. Man må forvente, at et barn eller en ung med sociale problemer vil opleve det meget indgribende og føle lyst til at undvige, og det at udeblive eller forlade nævnsmødet bør ikke kædes sammen med, at barnet ikke har forstået, at kriminel adfærd har konsekvenser. Der kan være mange omkringliggende faktorer, såsom forældrenes omsorgssvigt og barnets alder, som har betydning for barnets adfærd, og denne kontekst må være formildende. Afhentning af barnet/den unge bør i stedet foretages af kommunen.

§§ 47 og 48 Ungekriminalforsorgens tilsyn og barnets/den unges forpligtelser

Oprettelsen af en ungekriminalforsorg under voksenområdetets kriminalforsorg bekymrer Red Barnet, fordi det bekræfter ligheden med et strafferetligt system. Red Barnet mener, at kommunen skal være eneste tilsynsmyndighed og i den forbindelse sikre barnets trivsel og udvikling.

§ 55 Påklagning af afgørelser

I forhold til servicelovens klagemuligheder, indføres der med lovforslaget en indskrænkning af retten til at klage over afgørelser. Red Barnet må på det kraftigste fraråde dette, da det forringer retssikkerheden for de berørte børn og unge, særligt med henblik på at flertallet i nævnet ikke besidder direkte viden om barnet eller den unge.

Afsluttende bemærkninger

Behandlingen af sager i ungdomskriminalitetsnævnet tager udgangspunkt i, at barnet/den unge har begået personfarlig eller anden alvorlig kriminalitet. Og dette betyder for de 10-14-årige, at de behandles som skyldige, selvom der ikke er tale om en strafferetlig proces med dertil følgende rettigheder.

I det store hele fremstår oprettelsen af et Ungdomskriminalitetsnævn som en oprettelse af et parallelt system til det eksisterende sociale system, med en ekstra sagsgang og de risici, der medfølger i den forbindelse. Den helt grundlæggende forskel er, at det nu er barnet/den unges påståede kriminelle adfærd, som er i fokus med beslutningskompetencen lagt hos dommere og politirepræsentanter, der ikke besidder den fornødne indsigt i det enkelte barns eller unges historie, problematikker og behov.

Dommerne og politirepræsentanterne må forlade sig på den ungefaglige undersøgelse og en overlevering af oplysninger, hvilket er bekymrende for barnet eller den unge i forhold til at modtage den rette specialiserede støtte og behandling.

Punkter til forbedring af systemet:

1. Det skal sikres, at Nævnet fremstår neutralt i sin sammensætning og struktur (ikke udelukkende men særligt i forhold til Politiet)
2. Børnefaglig efteruddannelse af samtlige dommere, politirepræsentanter og repræsentanter fra kommunen
3. Nævnet udvides med en plads til en børnesagkyndig, som har stemmeret
4. Ungefaglig undersøgelse sidestilles fuldt ud med børnefaglig undersøgelse og benævnes sådan
5. Klagemulighederne ensrettes med servicelovens muligheder

Red Barnet stiller sig gerne til rådighed i forhold til at uddybe kommentarerne til høringen.
Faglig kontaktperson: Psykolog Kuno Sørensen, ks@redbarnet.dk, tlf. 25140069

Med venlig hilsen

Jonas Keiding Lindholm
Generalsekretær

